

# Dokumenti za akcijo

Smo sredi razprave o mestnem in občinskem statutu in statutih krajevnih skupnosti. V naših družbenopolitičnih prizadevanjih bi morali storiti vse, da bi v statute vgradili vsebino zvezne in republiške ustave, kakor tudi našo dosedanje družbenopolitično in gospodarsko prakso po sprejetju ustav.

Republiška ustava govori o tem, da je statut občine skupen dogovor delovnih ljudi in občanov v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih oblikah samoupravnega povezovanja in združevanja v občini. Sprejme ga občinska skupščina po razpravi v Socialistični zvezi delovnega ljudstva.

Razumljivo je, da bomo razpravo o novih statutih mesta, občin in krajevnih skupnosti ustvarjalno povezovali z družbenimi in gospodarskimi nalogami, še posebej z ugotavljanjem, kje smo in kaj smo dosegli pri uresničevanju zakona o združenem delu, kako deluje delegatski sistem, skratka, gre za to, da napravimo nove napore za oživiljanje našega družbenopolitičnega sistema, kakor sta ga začeli zvezna in republiška ustava.

V razpravi bomo vsekakor marsikatero rešitev še konkretnje opredelili, še posebej glede na študijo tovariša Kardelja o smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki jo je sprejela 30. seja predsedstva CK ZKJ.

Najbrže bomo morali prav na osnovi te študije doseči take opredelitve, ki bodo omogočile, da bo delegatski sistem še v večji meri postal celovit izraz stališč, predlogov, zavesti delovnih ljudi in občanov, kakor tudi problemov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Tudi družbeni zbor naj bi bil veliko bolj kakor do sedaj izraz delovanja in politike družbenih organizacij. Družbeni sveti naj bi postali mesto, koder bi se koordinirala stališča vseh družbenih činiteljev v občini, kar bi gotovo veliko prispevalo k boljšim rešitvam posameznih organov oziroma skupščine.

Vsekakor bodo doživele precejšnje spremembe in dopolnitve tista določila v statutu, ki govorijo o družbenopolitičnih organizacijah, da bi bilo njihovo delovanje tako usmerjeno, da bi bilo na vseh nivojih vključeno v delovanje delegatskega sistema. Temu bo vsekakor v precejšnji meri prispevala razprava, ki prav tako poteka te dni, to je o pravilih Socialistične zveze delovnega ljudstva v mestu, občini, krajevnih skupnostih. Spremembo pravil je narekovala ustavna funkcija SZDL, zakon o združenem delu, pa tudi drugi politični dokumenti, ki so bili sprejeti v zadnjem času in ne nazadnje statut republiške konference SZDL.

Ni odveč trditi, da so bili že v pripravah na nove statute vloženi veliki napori, da bi le-ti izražali specifičnost posamezne občine oziroma krajevnih skupnosti. Najbrže bo treba še podrobneje obdelati in razširiti tista določila, ki govorijo o specifičnosti občine. Glede na strukturo gospodarstva kakor tudi posebnosti na drugih področjih, od kulture, zdravstva, šolstva in znanosti, bodo morali v našem statutu v razpravi še marsikaj dopolniti. Tako specifično nam narekujejo tudi pozitivne izkušnje, ki smo jih dobili v minulem triletnem obdobju. Taka usmeritev nam bo najboljša zagotovitev, da bo javna razprava o statutu mesta, občin in krajevnih skupnostih istočasno zajela tudi izkušnje pri uresničevanju in delovanju delegatskega sistema. To pa nam bo obenem že tudi nadaljevanje priprav na volitve prihodnjega leta.

Najbrže bo razprava nakazala rešitve, ki naj bi vodile k temu, da bi bila Socialistična Zveza in sindikati družbeni preverjevalec usmeritve in delovanja skupščine. To pa bo terjalo podrobnejše opredelitve o odgovornosti delegata in članov delegacij pri njihovem delu.

V razpravi je pričakovati predloge in zahteve, da bi se boljše opredelili odgovornost občinske skupščine pri uresničevanju politike, ki je bila sprejeta na osnovi delegatskih odločitev. Taka usmeritev bi v marsičem pripomogla k temu, da ne bi politike in odločitev samo sprejemali, marveč jih tudi dosledneje in odgovorneje izvajali.

Tudi statuti krajevnih skupnosti bodo morali čim boljše opredeliti razvoj delegatskega sistema v krajevnih skupnosti, odnos organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, razvoj malega gospodarstva, zaposlovanje, odnos samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti, kakšna naj bo materialna osnova krajevnih skupnosti, njena vloga v sistemu družbenega planiranja, vloga subjektivnih sil pri uresničevanju ustavne zamisli krajevnih skupnosti. Razprava o statutih bo nudila možnost, da spregovorimo o tem, kako velike naj bodo krajevnih skupnosti, seveda ob dejstvu, da mora biti krajevna skupnost samoupravna socialno-ekonomska zaključena enota za zadovoljevanje vsakdanjih potreb delovnih ljudi in občanov. Krajevna skupnost naj bi bila tako zaokrožena, hišni sveti naj bi k temu bistveno pripomogli, pa tudi organiziranost subjektivnih socialističnih sil, da bi omogočala nenehno zблиževanje in sodelovanje delovnih ljudi. Krajevna skupnost naj bi bila izraz humane usmeritve naše socialistične družbe.

Razprava bo prav gotovo veliko prispevala k temu, da ne bodo statuti samo pravni dokumenti, marveč predvsem program uresničevanja razvoja občine kot samoupravne komune in krajevnih skupnosti kot samoupravne celice delovnih ljudi in občanov. Statut mesta Ljubljane pa bo ob taki usmeritvi integracijski izraz delovnih ljudi in občanov vseh ljubljanskih občin in krajevnih skupnosti.

VOJKO NOVAK

## iz vsebine

- Samouprava v stanovanjskih hišah

stran 2

- Gradnja zdravstvenega doma Center

stran 3

- Iz krajevnih skupnosti

stran 4/5

- Kultura

stran 6

- Šport – rekreacija – križanka – kozerija

stran 7

## Izšla je knjiga Edvarda Kardelja: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

Vsebinska knjige obsega njegovo razpravo na 30. seji Predsedstva CK ZK Jugoslavije, ki je bila sprejeta kot osnova za aktivnost Zveze komunistov Jugoslavije v pripravah na XI. kongres ZKJ.

Delo Edvarda Kardelja pomaga delovnim ljudem in občanom kritično ocenjevati delovanje našega političnega sistema in sprejemati ukrepe za njegovo usklajitev s spremembami v družbenoekonomski in samoupravni strukturi družbe ter s perspektivami, ki se v našem nadaljnjem razvoju odpirajo. Delo kaže, kako moramo v bodoče bolj učinkovito razvijati in utrjevati demokratične odnose in prakso samoupravnega in delegatskega odločanja ter kako izboljševati delo subjektivnih sil v naši socialistični samoupravni družbi na čelu z Zvezo komunistov. Izreden je tudi mednarodni pomen dela, saj so spoznanja velik prispevek k sodobni marksistični misli sploh.

Interes delovnih ljudi in občanov in njihovih organizacij za knjigo je izreden. Poleg individualnega seznanjanja z vsebino dela bo izrednega pomena skupna obravnava dela v vseh organiziranih družbenih sredinah ob istočasnem izpostavljanju tistih vprašanj, ki vsak dan pritiskajo na nas s svojo navzočnostjo.

Knjigo je založilo ČZP Komunist – TOZD Ljubljana, Ljubljana, Beethovnova 2, kjer jo je možno tudi naročiti.

# dogovori

glasilo občinske konference SZDL Ljubljana-center

brezplačno

Leto V – številka 17 – 30. september 1977

## Sami varuhi svojega zraka

Zakaj moramo vedno čakati na forumsko reševanje problema, ko lahko veliko postorimo tudi sami.

Ze nekajkrat smo in še velikokrat bomo pisali o varstvu okolja. Vsakokrat smo v pogovorih in na sestankih vedno iskali nekakšno »forumsko« pot. Ustanovitev takšnih in drugačnih organov, sestavljanje bolj in manj zajetnih programov in podobno.

Kaj če bi enkrat, za spremembo, pogledali in se tudi povprašali, kaj lahko storimo sami. Preprosto, poceni in enostavno. Nekaj odgovorov na to vprašanje nam je dal dr. Peter Novak, ki je bil tudi predsednik iniciativnega odbora za sklic problemske konference o varstvu okolja, ki smo jo imeli spomladi.

»Zanimivo bi bilo vedeti, koliko naših krajanov je pred pričetkom kurilne sezone pregledalo ogrevalne naprave in dimnike. Še manj pa je verjetno takšnih, ki so svoje gorilnike dali servisno pregledati.

Na to bi morali misliti vsaj v nekaterih šolah, kjer se iz dimnikov prav pošteno kadilo. Verjetno bodo otrokom povedali to in ono tudi o varstvu okolja, a so že sami šli mimo nekaterih dokaj preprostih, a zelo koristnih ukrepov.

Zanimivo bi bilo vedeti tudi v katerih krajevnih skupnostih bodo čakali na prihod inšpektorjev, v katerih pa bodo sami stopili v stik z delovno organizacijo ali hišnim svetom, da bi o problemu skupno spregovorili, da bi vzpodbudili in sprožili ukrepanje.

Omenili ste inšpektorje, torej zakon nam dopušča tudi celo vrsto možnosti ukrepanja zoper kršitelje?

»Kaj nam mar še tako dobri zakoni, če za njimi ne stojijo ljudje. Kaznovanje pa tudi ni samo sebi namen. Poglejte nekaj »malenkosti«:

Ali je prav vsem, ki kurijo premog znano, da naj premoga nikar ne nalagajo naravnost na žerjavico, zlasti ko gre za večja kurilna. Žerjavico je treba namreč odma-

kniti, premog pa naložiti na čisto rešetko in ob žerjavici. Da pa o tem, kako je treba kuriti le suh premog niti ne govorimo. Pri ogrevanju s kurilnim oljem pa se da, ob pravilnem ravnanju in ustreznem gorilniku, privarčevati tudi 15 do 20 odstotkov goriva.

Gorilnik, ki sáji, hitro zamaže kotel, to potem bistveno vpliva na zmanjšanje moči peči, kar se potem kaže v večji porabi olja.

In spet smo pri ugotovitvi, da odpravljanje tega problema ni niti tako težavno. Ljubljanski dimnikarji imajo ustrezne aparature za merjenje sajavnosti. Le poklicati jih je treba.

Večja poraba olja pomeni več dima, kar je samo po sebi umevno, ob ustreznem ravnanju ne bi le manj onesnaževali zraka okrog nas, temveč bi tudi privarčevali.

»To sta činitelja, ki sta tesno

povezana. Kot povedano, manjša poraba kuriva pomeni manjšo onesnaženost in prihranek na dragi energiji.

Še en način, kjer se da varčevati pa je toplotna izolacija. V prvem trenutku ni morda vedno poceni, če pa upoštevamo, da izoliramo enkrat, varčujemo pa dolgo let naprej, potem se investicija kaj kmalu izplača in še bogato obrestuje. Toplotna izolacija vsaj najbolj mrzlih sten bi že pomenila bistven prihranek.

Ob vsem tem in ob koncu bi lahko zapisali nekaj, kar smo omenili že, ko smo spregovorili o zakonih. Lahko se je namreč marsikaj naučiti, marsikaj se da storiti, za vse to pa le rabimo ljudi, ki jih srčna kultura sama sili v pametno ravnanje.

T. Perić

## Teden boja proti pljučnim boleznim in kajenju

Od 25. 9. 1977 do 2. 10. 1977 je v Jugoslaviji teden boja proti pljučnim boleznim in kajenju.

Kajenje danes predstavlja največjo nevarnost za zdravje in je eden izmed pomembnih vzročnih faktorjev pri nastanku pljučnega raka. Kar 90 odstotkov vseh ugotovljenih pljučnih rakov prizadene kadilce cigaret in je bilo v Sloveniji leta 1973 obolelih za pljučnim rakom kar 569 oseb.

Zato tudi vedno bolj zastavljamo široko družbeno akcijo, da bi preprečili začetek kajenja pri mladih in dosegli opustitev kajenja pri odraslih. Dosedanji podatki žal kažejo, da se povečuje razvada kajenja tako pri ženskah kot pri mladini.

Kajenje pa ne ogroža samo pljuč ampak tudi povzroča obolenje srca, nastanek žilodnega čira, pospešuje poapnenje žil itd. Veliko bodočih mater kadilk se ne zaveda, da v nosečnosti kadilci cigarete tudi še nerojeni otrok. Obstojajo dokazi, da so otroci kadilk do sedmega leta starosti nekoliko slabše razviti od svojih vrstnikov.

Cigaretni dim, ki vsebuje katran, nikotin in ogljikov monoksid, škoduje tudi nekadilcem, ki so v javnih prostorih in v prometnih sredstvih prisiljeni vdihovati strupene snovi. Zato ni čudno, da se ljudje iz raznih sestankov vračajo z glavobolom in pekočimi očmi.

Prav bi bilo, da bi čimprej prišla do izraza pravica nekadilcev do vdihavanja čistega zraka.

Posledičnih obolenj zaradi kajenja je še veliko. Zato se mora čimbolj utrditi zavest o škodljivosti kajenja.

M. S.